

Zinātnes Vēstnesis

Latvijas Zinātnes padomes, Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Zinātnieku savienības laikraksts

7 (152)

1998. gada 14. aprīlis

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJA PAZIŅO,

ka saskaņā ar LZA Statūtiem 1998. gada novembrī notiks jaunu akadēmijas īsteno, goda, ārzemju un korespondētājlocekļu vēlēšanas (informāciju skat. "Z.V" Nr. 6).

Dokumenti iesniedzami Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidija jauno locekļu vēlēšanu ekspertu komisijai Rīgā, Akadēmijas laukumā 1, 2. st., 231. istabā līdz 1998. gada 10. jūnijam.

Uzziņas LZA prezidija sekretariātā Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV-1524, tālr. 7223931, fakss 7228784, (3717) 821153, E pasts: alma@ac.lza.lv

KONKURSS

Valsts emeritēto zinātnieku padome izsludina konkursu 1998. gada otrā pusgada vakancēm.

Valsts emeritētā zinātnieka nosaukuma pretendents vai institūcija, kas viņu ieteikusi, iesniedz padomei šādus dokumentus:

- attiecinātā institūcijas lēmumu;
- pretendenta biogrāfiju (curriculum vitae) uz vienas lapaspuses;
- pretendenta zinātnisko darbu sarakstu, kurā atsevišķi norādītas zinātniskās monogrāfijas. Šo sarakstu var aizstāt publicēta bibliogrāfija, kas papildināta ar jaunāko darbu sarakstu;
- publicēto pretendenta izstrādāto mācību grāmatu un metodisko līdzekļu sarakstu;
- pretendenta vadībā izstrādāto zinātnisko disertāciju un to autoru sarakstu;
- to starptautisko organizāciju sarakstu, kuru darbā pretendents piedalās.

Valsts emeritētā zinātnieka nosaukuma pretendenta atbilstību vērtē pēc šādiem kritērijiem:

- zinātņu doktors vai habilitēts zinātņu doktors;
- Latvijā ieviestas nozīmīgas izstrādnes;
- zinātniskā skola, kuru pārstāv pretendenta sagatavoti zinātņu doktori;
- patenti un pārdotas licences;
- augsts citējamības indekss;
- sarakstītas monogrāfijas un/vai mācību grāmatas;
- publikācijas starptautiskos žurnālos;
- ilgstoši sekmīgi vadīts liels zinātnieku kolektīvs (universitāte, institūts, laboratorija).

Dokumentus jāiesniedz 2 mēnešu laikā no paziņojuma publicēšanas dienas Latvijas Zinātņu akadēmijā, Akadēmijas laukumā 1, 236. istabā padomes sekretārei Silvijai Zariņai (tālr. 7228784, 7225361).

Valsts Emeritēto zinātnieku padome

LU Latvijas vēstures institūts izsludina konkursu uz šādām vakantām štata vietām:

- asistents — 3 vietas (specialitātes: 2 vietas Latvijas vēsturē; 1 vieta — etnogrāfijā);
- pētnieks — 2 vietas (1 vieta — Latvijas vēsturē; 1 vieta — etnogrāfijā);
- vadošais pētnieks — 3 vietas (1 vieta — Latvijas vēsturē, 1 vieta — antropoloģijā, 1 vieta — arheoloģijā).

Dokumenti iesniedzami LU Latvijas vēstures institūta zinātniskajai sekretārei Rīgā, Akadēmijas laukumā 1, 1201. istabā, tālr. 7225948.

LZA SĒDĒ

1998. gada 27. martā notika LZA sēde "BIODEGVIELA: RESURSI, TEHNOLOĢIJAS UN ZINĀTNISKO IZSTRĀDŅU STĀVOKLIS LATVIJĀ". Sēdē izskatīja Nacionālās biodegvielas programmas pamatnostādnes un zinātniskās izstrādnes. Referātus nolasīja LZA ist. loc. M. Beķers, LZA ist. loc. E. Gudrīniece, Dr. habil. ķīm. G. Teliševa, Dr. habil. inž. A. Šķēle. Sēdē piedalījās arī Latvijas Lauksaimniecības universitātes, Rīgas Tehniskās universitātes zinātnieki, pārstāvji no LR Saeimas, LR Zemkopības ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Valsts Agrārās ekonomikas institūta u. c.

Sēdē nolēma:

1. Uzskatīt vietējo atjaunojamo resursu izmantošanu tautsaimniecības vajadzībām, t. sk. biodegvielas ieguvei, par vienu no mūsu valsts saimnieciskās darbības aktualitātēm.

2. Par nozīmīgiem turpmākā darba uzdevumiem uzskatāmi Nacionālās programmas "Biodegvielu ražošanas un pielietošana Latvijā" realizācijas mehānismu precizēšana un nodokļu politikas izstrāde, saistot to ar LZA zinātniskās programmas Nr. 7 "Biodegvielas ieguves tehnoloģija un tās realizēšanas iespējas Latvijā" rezultātu ieviešanu.

3. Atbalstīt LZA valsts nozīmes programmu Nr. 7 kā Nacionālās programmas sastāvdaļu, tās tematiku un rezultātus, rekomendējot 1999. g. iekļaut tajā pētījumus par ETBE (etil-terc-butilētera) ieguvei un izmantošanu, atiecīgi palielinot programmas finansējumu.

4. Atzīt par nozīmīgiem LZA programmas Nr. 7 pētījumus, kas veltīti slēgtu (puslēgtu) biotehnoloģisku sistēmu izveidošanai, ietverot lauksaimniecisko ražošanu, pārstrādi un atkritumu utilizāciju, lai harmonizētu tautsaimniecības attīstību videi draudzīgā veidā. Ieteikt Latvijas Zinātnes padomes Lauksaimniecības nozarei 1999. gadā finansēt šo programmas daļu.

5. No vides aizsardzības viedokļa nozīmīgi būtu noteikt ogļskābās gāzes un slāpekļa oksīdu kvantitatīvo samazinājumu atmosfērā Nacionālās programmas realizācijas rezultātā.

6. Uzskatīt par lietderīgu pie Latvijas Lauksaimniecības universitātes izveidot demonstrēšanas pilotiekārtu dažādu biodegvielas veidu ieguvei un izmantošanai. Lūgt LR Zemkopības un Ekonomikas ministrijas rast šim nolūkam nepieciešamos līdzekļus.

J. Ekmanis,
LZA viceprezidents

DZEJA UN DZĪVE

Ar šādu nosaukumu 1998. gada 18. martā Rīgas Latviešu biedrības kluba zālē notika trešais Latvijas Zinātņu akadēmijas goda locekļu saiets. Mājīgo telpu grezno V. Kalnrozes ainava, K. Barona, E. Veidenbauma portreti, Raiņa krūšutēls, kuri pārceļus uz biedrību, Rakstnieku savienībai aizējo no Benjamiņa nama. Arī jaunajā vietā tie tie kā aicina saglabāt un turpināt kādreiz tik ļoti iecienīto dzejas lasījumu tradīciju.

Latvijas Zinātņu akadēmijas goda locekļu skaitā ir daudz ievērojamu latviešu kultūras darbinieku. Šoreiz vārds dzejniekiem.

LZA prezidents Jānis Stradiņš, iesākot vakaru, teica izjustus apsvēkuma vārdus liriskajam drāmas meistaram Gunāram Friedim dzimšanas dienā, uzsverot, ka jubilārs savu likteni divreiz saistījis ar LZA — kā zinātniskais sekretārs Arhitektūras un celtniecības institūta un kā LZA goda loceklis. Lilija Dzene nodeva jubilāram Elzas Radziņas sveicienu, Jānis Graudonis atcerējās, ka arheologs dramaturģijā pirmoreiz parādījies tieši G. Priedes daiļradē.

Kā dzīve ietekmē dzejniekus? Un kā dzejnieki — dzīvi? Akadēmiķa Viktora Hausmaņa jautājumiem jāatrod atbildes vakara gaitā.

Tālumā dzīvo divi pazīstami vārda mākslas meistari: Velta Toma Toronto un Andrejs Eglītis Stokholmā. Viņu dzeju lasīja Nacionālā teātra aktieris Ģirts Jakovļevs. "Es sapņos sēļu zemē esmu sen" — dzejniece atzīstas, un tas skan jo nozīmīgāk šodien, kad Zinātņu akadēmija sekmīgi piedalās "Sēļu gada" programmā.

LZA goda locekles V. Belševicas bērības atmiņu grāmatā "Bille dzīvo tālāk" ir aprakstīts iespāids, kādu bērna dvēselē atstājis koncerts Latvijas Universitātes aulā un "Dievs, Tava zeme deg!" paša autora A. Egliša lasījumā. Un atkal atkārtojas ar nesagraujamu spēku sacītā tautas lūgšana — tikpat stipra, tikpat aktuāla. Un dzejoļi no jaunākā, 1997. gadā izdotā krājuma "Roka roku rokā tur" — par mīlestību, dzīvi un grēku — liriski, mīļi un spēcīgi.

I. Ziedonis saka, ka dzeja nāk, nerakstīšana (resp. slinkošana) nesanāk, tāpēc kopš janvāra tiek rakstītas divas grāmatas: "No patikšanas uz patikšanu" un "No nepatikšanām uz nepatikšanām". Tam visam pa vidu trietas un poēma par vēju. Arī Pēterim Upītim veltītā grāmata, iesākta, bet pārtraukta. Turpmāk rakstnieks nejausies selekcijas jautājumos, bet vairāk rakstīs par pašu slavenību, par sievietēm un dārzu. Rezultāts jau liecina, ka apraksta varonis pret šādu nodomu izturas itin labvēlīgi...

Knuts Skujenieks pārstāv abas savas profesijas — dzeju un atdzeju. Dzeja ir īpatns pasaules redzējums. Kā teikuši informātikas speciālisti, dzejas valoda ir visinformatīvākais un visnoslogotākais slānis. Tas ir blīvāks par jebkuru zinātnisku tekstu — tam ir zemteksts, priekšējais un tālākais plāns, un vēl daudz kas cits. Bieži daudz kas paliek tikai viena vārda robežās... Rakstīt var par visu. Kas isti ir dzeja, no kurienes tā nāk un uz kurieni tā aiziet — to neviens nevar atbildēt...

Kamēr klausītāji jāvēl vārda valdzinājumam, Vaidelotīšs Apsītis pastāstīja, kā savulaik franču auditorijā tikpat vērīgi sekojusi latviešu valodas mūzikai K. Skujenieka dzejas lasījumā.

Sarunas otra daļa — par dzīvi — skāra atmiņas, deva vērtējumus, atzinās dzejas amatierismā, izteica ne tikai "liriķu", bet arī "fiziķu" attieksmi pret poēziju. Tā patiešām bija šarmanta, asprātīga saruna. Un pat tēma par teātri un kritiķiem — kad ielaist kritiķi teātri — izskanēja ar jauku ironiju. Ar nedalītu atzinību vakara dalībnieki uzņēma "viena aktiera teātri" — zviedru operas trupas "Karmenu" Pētera Pētersona "atrādījumā".

Vai radās atbilde uz jautājumu par dzīves un dzejas savstarpējo ietekmēšanos? Radās. Kopīgā dziesmā. Dirģēja Imants Kokars. Un spēka un savstarpējās saiknes sajūta.

I. Tālberga

Latvijas Zinātņu akadēmijas sēdes 1998. gadā

22. aprīlī, 10.00, Rīgas Latviešu biedrības namā

Konference: LATVIEŠU VALODAS STĀVOKLIS MŪSDIENU LATVIJĀ

Latviešu valodas reālā situācija mūsdienās. Studiju iespējas. Kā paaugstināt valodas mācīšanās kvalitāti skolās. Valodas tīrības jautājumi. Praktiski priekšlikumi republikas vadošajām institūcijām.

Galvenie referenti: V. Skujiņa, I. Druviete, R. Karnīte, I. Lazovskis.

Sēdi organizē Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa (zin. sekr. Dr. I. Tālberga, tālr.: 7225889, E pasts: humana@ac.lza.lv)

24. aprīlī 14.00, ZA sēžu zālē

MODERNĀS ASTROFIZIKAS PROBLĒMAS UN TO TEHNISKIE RISINĀJUMI

Astronomija un zinātnes robežas. Esošo pētniecības programmu raksturojums pasaulē. Latvijas zinātnieku devums un iespējas problēmu risināšanā.

Galvenie referenti: D. Draviņš, E. Bervalds, J. Francmanis.

Sēdi organizē Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļa (zin. sekr. Dr. Ē. Tūjiņa, tālr.: 7223633, E pasts: fizteh@ac.lza.lv)

8. maijā 13.00, Rīgas Latviešu biedrības namā

RĪGA UN LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKI

Kultūras tradīciju veidošanās Dziesmu svētkos. Atskats svētku veidošanā un noformējumā. Tradīciju pārmantošanas, saglabāšanas, pilnveidošanas aktualitāte mūsdienās.

Galvenie referenti: O. Grāvitis, V. Bērziņa, A. Klotiņš, V. Apsītis.

Sēdi organizē Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa (zin. sekr. Dr. I. Tālberga, tālr.: 7225889, E pasts: humana@ac.lza.lv)

SIFILISS LATVIJĀ, TĀ SASLIMSTĪBAS PROGNOZE

Dažādu pētījumu avoti liecina, ka iedzīvotāju saslimstība ar sifilisu Latvijā bija aktuāla no 16. gadsimta. Zinātniskie atklājumi veneroloģijā 20. gadsimtā šo medicīnisko, sociālo un ekonomisko parādību tieši ietekmēja un tie saistījās ar P. Ērliha izgudroto salvarsānu un tā atvasinājumiem, kā arī antibiotikām. Minētie zinātniskie devumi praksei ievērojami ierobežoja sifilisa izplatību starp iedzīvotājiem un radīja iespējas profesionāļiem vairākās valstīs realizēt dzīvīgu efektīvu kompleksu sifilisa apkarošanas sistēmu.

Vēsturiskās epidemioloģijas pētījumi liecina, ka pēdējā gadsimtā Latvijā iedzīvotāju saslimstība ar šo slimību uzliesmojusi karu un pēc kara gadu posmos, kā arī miera laika apstākļos. Visās šajās saslimstības uzliesmojuma reizēs sifilisa izplatības kontroles sistēmā bija vērojama nesakārtotība — haoss. To Latvijā radīja arī "dziesmotā revolūcija" ar sekojošo haosu šajā jomā.

Sifilisa izplatības ierobežošanas sistēmas ir atšķirīgas, kad Latvija bija PSRS impērijas sastāvā un kad tā ir suverēna valsts. Suverēnā valstī (1918.—1940. g.) bija izveidota tam laikam atbilstoša kārtība, t. i., to radīja populāras personības ģenerāļa un profesora Pētera Sņikera skola. Šī personība ir folklorizēta — "Tas tik puika, tas ir ziķers, kuru ārstē doktors Sņikers". Atjaunotajā Latvijā (pēc 1991. gada), kur jaunas uzvaras gūst demokrātijas principi un profesionālisms, neiederas ieslodzījuma vieta, kāda eksistēja Rīgā, Maskavas ielā 241 (praktiski cietums Rīgas pilsētas Veselības aizsardzības struktūrā).

Pasaules veselības aizsardzības organizācijas dati (PVO) liecina par sifilisa izplatības pieaugumu starp iedzīvotājiem visās posttotalitārā režīma valstīs. Šī likumsakarība attiecas arī uz Latviju.

Saslimstība ar sifilisu dažās posttotalitārā režīma valstīs, 1990—1997 (gadījumu skaits uz 100 000 iedzīvotāju)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Krievijas Federācija	5,35	7,22	13,41	33,8	86,0	172,1	254,6	
Kazahstana	1,45	2,10	3,48	8,2	32,6	122,9	230,6	
Baltkrievija	2,68	5,10	11,8	30,6	72,1	149,0	210,0	
Moldāvijas Republika	15,8	20,40	46,6	83,3	116,3	173,0	200,1	
Kirgizstana	1,97	2,10	2,5	4,36	21,6	32,5	137,2	
Ukraina	5,98	10,11	18,8	35,1	69,0	118,5	143,8	
Latvija	4,79	8,11	10,37	31,8	59,3	91,1	116,6	122,2
Lietuva	2,5	7,0	10,0	18,0	59,0	86,5	98,7	
Igaunija	3,37	7,4	11,4	22,5	56,6	69,7	69,6	
Turkmēnija	4,62	5,44	6,3	8,3	15,0	22,7	28,5	
Bulgārija	4,2	6,7	7,2	10,7	13,9	19,2	25,9	
Rumānija	23,16	25,85	26,03		24,2			
Uzbekistana	1,78	1,9	2,5	4,4	11,4	25,0	23,7	
Tadžikistana	1,63	1,64	2,9	5,8	8,3	19,7	12,2	

No Implementation of WHO/UNAIDS policies and strategies on prevention and control of sexually transmitted diseases. Report on WHO/UNAIDS intercountry Workshop. Riga, Latvia, 15—17 July, 1997.

Latvijā ar sifilisu slimo arī bērni. Vecumā no 0 līdz 14 gadiem reģistrēti: 1994. gadā 10 (t. sk. 8 ar iedzimto sifilisu), 1995. gadā 31 (t. sk. ar iedzimto sifilisu 15), 1996. gadā 43 (t. sk. ar iedzimto sifilisu 28) un 1997. gadā 37 (t. sk. ar iedzimto sifilisu 22) gadījumi. Standartizētais saslimstības intensitātes koeficients 1997. gadā pusaudžu ve-

cumā ir 136,4 (uz 100 000 iedzīvotāju 15—17 gadu vecumā).

Pētot pusaudžu sociālo raksturojumu, jāatzīmē, ka šai iedzīvotāju grupai veidojas zems tikumiskais un kultūras līmenis. To rada viņu atrašanās nelabvēlīgās ģimenēs, nepietiekoša noslodze skolās, zināšanu trūkums par veneriskām

slimībām. Šie faktori motivē pusaudžu uzvedību — agrīnu dzimumdzīves sākšanu, neizvēli dzimuma partnera atrašanās, alkohola un narkotisko līdzekļu lietošanu, kas veicina nekontrolētu uzvedību utt.

Minētās problēmas aktualizētas LZP programmu pētījumos (vaģētāja LZA korespondētājlocekle, profesore A. Žilevica), kura sadarbojas ar praktiskās medicīnas iestādēm. Seksuāli transmisīvo slimību pētījumi palīdzēja sifilisa izplatības ierobežošanas darbā — noteikt izmeklēšanas standartus, optimizēt atvēlēto finansiālo līdzekļu sadali valstī utt.

Latvijā izstrādātās sifilisa apkarošanas sistēmas realizācija ļauj saskatīt nepilnības šajā darbā — vairākās vietās pieņemti darbā par dermatovenerologiem nesagatavoti ārsti, daudzas kļūdas sifilisa profilaksē ir pieļāvuši ārsti Rīgā, Jūrmalā un citās medicīnas iestādēs. Pieļautas kļūdas arī sliemokasu (finansiālo līdzekļu sadalītāju) izstrādātajos nolikumos, kuri nedeva iespējas saņemt bezmaksas pretinfekcijas ārstēšanu nepilsoņiem. Dažiem no viņiem (materiālo līdzekļu trūkuma dēļ) tas bija par cēloni sifilisa neārstēšanai. Nav grūti iedomāties, ka viņi apdraudēja veselos cilvēkus un radīja pēcnācējus ar iedzimto sifilisu. Pašreiz minētā kļūda ir izlabota.

Prognozējot nākotni, var teikt, ka šajā sifilisa uzliesmojuma posmā augstākais saslimstības rādītājs ir sasniegts 1997. gadā. Daudzi epidemioloģiskās analīzes parametri liecina, ka saslimstība ar sifilisu Latvijā sāk samazināties.

ALFRĒDS MILTIŅŠ,
LZA korespondētājloceklis, Dr. habil,
med., profesors

Zinātnes Kašpirovski

Nesen Rīgā ar sensacionāliem panākumiem uzstājās divi Krievijas dabas zinātņu akadēmijas akademiķi G. Šipovs un A. Akimovs. Krievijā patreiz gan ir ap 50 zinātņu akadēmiju un, kam nav slinkums, tas tās dibina un pasludina sevi par akademiķi. Bet šā vai tā, Šipova un Akimova kungi pulcināja klausītājus vairākās pārpildītās auditorijās. Viņi tikās kā ar studentiem Rīgas tehniskajā un Latvijas universitātēs, tā arī ar mediķiem un speciālistiem Latvijas Zinātņu akadēmijā. Nospriedu tā: ja jau gandrīz vai visa Rīgas inteliģence skrien uz šīm lekcijām, tad man arī tās ir jāredz un jādzird.

Kas tad tiek sludināts? Tika apgalvots, ka viņi esot atklājuši jaunu lauku, torsionu lauku. Latviski to varbūt būtu labāk nosaukt par vērpes lauku, ko rada jebkurš iegriezts ķermenis. Šipova kunga prāt, fiziķi ieslūguši briesmīgā empirismā, sarakstījuši tik daudz dažādus vienādojumus, kuri satur dažnedažādas konstantes, tādas kā skaņas vai gaismas ātrums, ķermeņa masa, elektrona lādiņš utt. Tā vietā var uzrakstīt vienu — Šipova vienādojumu, kurš vispār nesatur nevienu fizikālu konstanti un kuru var uzrakstīt, balstoties tikai uz veselo saprātu, un pieņemot, ka ir telpa, tās liekums un savērpe un vairāk nekā. Visus fizikas vienādojumus varot dabūt no Šipova vienādojuma. Kā? Nu var. Vajag ticēt. Bet varbūt visi vēl neatklātie fizikas vienādojumi arī ir ietverti Šipova vienādojumā? Un ja nu tas ir vienādojums, pēc kura Dievs ir radījis

pasauli un caur Šipova kunga atklāsmi tādējādi arī mirstīgajiem ir radies iespēja piekļūt tik svētām lietām? Profesionālie fiziķi diemžēl uz Šipova atklājumiem skatās diezgan skeptiski, bet tādi jau tie stagnāti ir. Viņi sasēdušies Krievijas fizikas žurnālos un Šipovam savus izcilos rakstus nākas publicēt kaut kādos trešās šķiras žurnālos.

Ka šie vērpes lauki tiešām eksistē, pierāda Akimova kunga iespaidīgie eksperimenti. Nu kaut vai tā fotogrāfija, kurā redzama kastīte ar dažiem pievadiem un piltuve, pa kuru tas lauks nākot ārā. Man tā kastīte drīzāk gan atgādina bundžu, nevis mūsdienu zinātnisku aparātu. Bet viss ģeniālais ir vienkāršs. Kas tai kastītē ir iekšā un ar ko uztver šos laukus — tas palika firmas noslēpums. Jāsaka, ka mūsdienu zinātnieki un inženieri tiešām īsti gudri nav, būvējot jaudīgus raidītājus un jūtīgus uztvērējus, lai sazinātos ar aparātu, kas aizsūtīts uz Marsu. Turklāt elektromagnētiskais signāls līdz Marsam turp un atpakaļ iet vairākas minūtes un tikmēr aparāts var izdarīt kļūmīgus soļus. Tai vietā varētu izmantot Akimova aparātu, kurš patērē ļoti maz enerģijas, bet rada lauku, kurš iet visam cauri, izplatās momentāni un tā intensitāte līdz ar attālumu nemaz nedilst. Šie lauki ir visur un to izmantošana radīšot apvērsumu gan metalurģijā un skaitļošanas tehnikā, gan medicīnas diagnostikā un terapijā un daudz kur citur. Izrādās, ka ir labēji un kreisi iegriezti lauki, pēdējie slikti iedarbojas uz cilvēku. Arī no

televizoru ekrāniem reizēm nākot kreisi iegriezti lauki. Bet neraizējaties, mēs jums pārdodam nelielas uzlīmes, pārciet un tās jūs pasargās.

Biju ļoti patīkami pārsteigts par kuplo apmeklētāju skaitu. Es to skaidroju ar jaunatnes vēlmi saņemt vismaz kaut kādu informāciju par dabas parādībām un to skaidrojumu. Šāda informācija jaunatnei ir tikpat kā liegta: no daudzām skolām fizika, ķīmija un bioloģija ir padzītas; presē varam izlasīt par astroloģiju un horoskopiem, bet gandrīz neko par jaunākajiem zinātnes atklājumiem; zinātniski populāru žurnālu arī nav. Es neapskaužu tos jauniešus, kas mēģināja orientēties šajās zinātniskiem terminiem bagātīgi piebārstītajās un psiholoģiski veiksmīgi veidotajās lekcijās, kas nebija viegli izdarāms pat speciālistiem. Bet patiesības meklēšanas ceļš jau nekad nav viegls un tā monēta katram pašam jāliek uz zoba un jāpārbauda, vai ir īsta.

Neņemot novērtēt, cik zālē bija tāda, kas atrnāca Šipovu un Akimovu klausīties kā misionārus, ticēja visam, kas tika teikts un kritiski to neizvērtēja. Ja tādu klausītāju būtu daudz, tas mani vedinātu uz skumjām pārdomām par mūsu izglītības sistēmu. Tomēr ceru, ka aklo ticētāju zālē bija maz vai varbūt vispār nemaz. Ceru, ka maz bija arī tādu, kas uzskatīja sevi par speciālistiem fizikas nozarē, kurā viņi īstenībā tādi nav.

Imants Bērsons

LZA Starptautiskās daļas ziņas

Austrijas ZA palīdz saglabāt Latvijas kultūrvēsturisko mantojumu

Pagājušā gada novembrī pēc Latvijas Zinātņu akadēmijas ielūguma Latvijā ieradās Austrijas ZA prezidents Verners Velcigs un starptautiskās daļas vadītāja Inge Hoiplere. Šis vizītes mērķis bija parakstīt zinātniskās sadarbības līgumu ne tikai ar Latvijas Zinātņu akadēmiju, bet, pēc Latvijas apmeklējuma, — arī ar Igaunijas un Lietuvas Zinātņu akadēmijām, ko pamatoti var uzskatīt par veiksmīgas sadarbības rezultātu starp trim Baltijas valstu zinātņu akadēmijām.

Minētais līgums sāka īstenoties jau drīz pēc tā parakstīšanas. LZA Literatūras, folkloras un mākslas institūta Latviešu folkloras krātuves (LFK) zinātniskais līdzstrādnieks Aldis Pūtelis, kurš

nodarbojas ar latviešu folkloristikas dziesmu pētīšanu, jau iepriekš bija sadarbojies ar Austrijas ZA Fonogrammu arhīvu. Jaunais līgums radīja iespēju realizēt kādu iecerī — Austrijas Zinātņu akadēmija deliģēja uz Latviju Fonogrammu arhīva inženieri Franci Lehleitneru, kurš atveda paša konstruētu unikālu aparatūru veco skaņu pierakstu pārvešanai uz mūsdienu audiotapešu sistēmām, pie reizes likvidējot liekos sprakškus un citus skaņu traucēkļus.

Kā zināms, pirmā skaņu ierīce, kas deva iespēju ierakstīt dziesmu, ir fonogrāfs, kuru 1877. gadā izgudroja amerikāņu inženieris Tomass Edisons. Saskaņā ar sēžu protokolu ziņām, LFK šādu fonogrāfu iegādājies tūlīt pēc tās dibināšanas 1926. gadā.

Divu nedēļu intensīva darba rezultātā Francis Lehleitners "apstrādāja" visas 168 LFK esošās, no 1926. līdz 1947. gadam ierakstītās fonogrammas, kuras Austrijā turpinās pilnveidot līdz apmierinošas skaņas iegūšanai.

LFK jau agrāk bija interesējies Eiropas attiecīgajās institūcijās par minēto fonogrammu pārrakstīšanu, bet augstās pieprasītās samaksas dēļ tas nebija iespējams. Tagad tas paveikts, pateicoties Latvijas un Austrijas Zinātņu akadēmiju sadarbības līgumam. Gandarījumu sniedz apziņa, ka ieguvējs ir latviešu tautas nenovērtējams kultūrmantojums — tautas iedziedātās dziesmas.

D. Šveica

Jauna grāmata

Latvijas aviācija un tās pionieri

Cik sen, kad atvadījāmies no LZA goda doktora, Kanādā aizsaulē aizgājušā aviācijas konstruktora Kārļa IRBĪŠA ("Z. V." 1997. g. nr. 19), kurš tikai dienu nenodzīvoja līdz savai 93. dzimšanas dienai. Un pāris mēnešu — līdz savas grāmatas "Latvijas aviācija un tās pionieri" klajā nākšanai dzimtenē, izdevniecībā "Zinātne". Grāmata angļu valodā "Of Struggle and Flight. The history of Latvian Aviation" Kanādā tika izdota jau 1986. gadā. Latviešu izdevums ir nedaudz pārstrādāts un papildināts ar jaunām fotogrāfijām.

Kaut arī lielajā albuma formāta grāmatā ir ne mazums tehnisku detaļu un zīmējumu, kas domāti aviācijas tehnikas attīstības pētnie-

kiem un interesentiem, manuprāt skaidrāk par skaidru mūs uzrunā kas cits — tas trakums, dullums, apsēstība, kas trenkusi latviešu debesis. Kopš Priekules Ikara laikiem. Tie ir neiedomājami pārgalvīgi un drošsirdīgi latviešu lidotāji pirmajā pasaules karā dažādu valstu aviācijās, kad jau katru atrašanos no zemes skalu un buru audekla "grāmatplauktiņos" būtu jāuzskata par varonības izpausmi. Tie ir pirmo latviešu pašu lidmašīnu izmēģinātāji, kuriem ne katreiz izdevās vienkārši izkāpt no sadragātās lidmašīnas un aiziet prom, kā pirmajam Latvijas sporta lidotājam un lidmašīnu būvētājam Nikolajam Pūliņam, kurš piedzīvoja solidu vecumu un no šīs pasaules

šķīrās 1979. gadā Zviedrijā. Daudz vairāk bija to, uz kuriem attiecināmi pēc tēlnieka Jāņa Briēža meta darinātie daudzie kapu pieminekļi Meža kapos — ar ērgli un lidmašīnas propelleru. Dullā Cukura (citādi viņu nevar nosaukt) lidojums uz Gambiju ar "Kurzes hercogieni" 1933. gadā, pa ceļam ne vienu vien reizi labojot savas lidmašīnas motoru. Kārļa Bandenieka lidojumi ar Kārļa Irbiša konstruētajām VEF lidmašīnām uz Parīzi, Cīrihi, piedalīšanās sacīkstēs Francijā un Anglijā, VEF lidmašīnu masveida eksponēšana Helsinku aviācijas izstādē utt. Pēdējie pirmskara gadi Latvijas lidmašīnu būvētājiem bija tik cerīgi...

Latvijas Zinātnes padomē

Pielikums
LZP ZSKK 1998. gada 19. marta lēmumam

LZP Starptautisko pasākumu finansējums 1998. gadā (4. pielikums)

N. p. k.	Organizācija	Projekta nosaukums, izpildītāji	Finansējums Ls pieprasītais/piešķirtais	
1. Dalības maksa starptautiskās organizācijās				
1.	LU Astronomijas institūts	LU biedru maksa Starptautiskajā Astronomijas savienībā. A. Balklavs-Grinhofs	1200	400 (daļējs finansējums)
2.	Latvijas Eksperimentālās un klīniskās medicīnas institūts	LEKMI biedra maksa European Society for Analytical and Cellular Pathology. R. Ligere	185 DEM	65
3.	LU Biomedicīnas pētniecības un studiju centrs	LBB biedra maksa Starptautiskajā biokīmiju un molekulāro bioloģu savienībā. V. Baumanis	800 USD	480
4.	RTU ASTF Modelēšanas un imitācijas katedra	RTU biedra maksa "The Society for Computer Simulation International". J. Merkurjers	250 USD	150
2. Starptautisko konferenču organizēšana				
1.	RTU Ķīmijas tehnoloģijas fakultāte	2. Starptautiskā vides konference ECCOBALT-98 (21.—23.05.98., Rīga). M. Drille	1615	300
2.	Ekonomikas institūts	Konference "Nodokļu un subsīdiu politika" (1998. g. jūnijs). A. Sproģis	1000	atlikt (nepieciešama konferences programma)
3.	Latvijas Imitācijas un modelēšanas biedrība	Starptautiska konference "Modelling and Simulation within a Maritime Environment" (06.—08.09.98., Rīga). J. Merkurjers	350	150
4.	Valsts Stendes selekcijas stacija	Starptautiskais lauku seminārs "Graudaugu selekcija un graudu kvalitāte" (14.—15.07.98., Stende). M. Krotovs	300	200
5.	Latvijas Universitāte	Starptautiskais seminārs "Quality" assesment and internationalization in higher education institutions". D. Gertnere	300	250
3. Piedalīšanās starptautiskās konferencēs				
1.	RTU Polimēru materiālu institūts	5th International Scientific Workshop on Biodegradable Plastics and Polymers (09.—13.06.98., Zviedrija). V. Tupureina	3000SEK	atteikt (ieteikts izmantot Ziemeļvalstu ZP atbalstu)
2.	RTU Polimēru materiālu institūts	5 th International Scientific Workshop on Biodegradable Plastics and Polymers (09.—13.06.98., Zviedrija). I. Šics	3000SEK	atteikt (ieteikts izmantot Ziemeļvalstu ZP atbalstu)
3.	RTU Polimēru materiālu institūts	5th International Scientific Workshop on Biodegradable Plastics and Polymers (09.—13.06.98., Zviedrija). I. Bībers	1500SEK	115
4.	Latvijas Organiskās sintēzes institūts	18. Starptautiskais simpozījs sēra organisko savienojumu ķīmijā (13.—18.07.98., Itālija). A. Skorova	225	225
5.	Latvijas Organiskās sintēzes institūts	2nd European Symposium on Antimicrobial Agents: Mechanism and Action and Structure-Activity Relationships (01.—04.07.98., Čehija). M. Vorona	450 DEM	150
6.	Ventspils Starptautiskais radioastronomijas centrs	Starptautiska konference "Chemistry and Physis of Molecules and Grains in Space". (15.—17.04.98., Anglija). L. Začs	340 GBP	190
7.	RTU Būvniecības fakultāte	2nd World Conference on Steel in Construction (11.—13.05.98., Spānija). J. Brauns	85 000 ESP	300 (daļējs finansējums)
8.	Latvijas Kardioloģijas institūts	Starptautiskās Hipertenzijas biedrības 17. zinātniskā konference. (07.—11.06.98., Holande). J. Skārds	900 NLG	260
9.	Kodolpētniecības centrs	Starptautiska konference "9th International Conference on Modern Materials & Technologies. Forum on New Materials" (14.—19.06.98., Itālija). V. Skvorcova	320	300
10.	Latviešu valodas institūts	XII Starptautiskais slāvistu kongress (27.08.—02.09.98., Polija). O. Bušs, A. Breidaks, I. Druvieta, I. Jansone	500 USD (5 cilv.)	240 (4 cilv.)
11.	Nacionālais botāniskais dārzs	Gēteborgas Botānijas institūta un Teherānas Mežu un Medību saimniecību institūta 2 nedēļu ekspedīcija Zagros kalnos (1998. g. maijs, Irāna). A. Seisums	300	200 (daļējs finansējums)
12.	Valsts Stendes selekcijas stacija	7. Starptautiskais Augu patoloģu kongress (09.—19.08.98., Skotija). I. Priekule	540	300 (daļējs finansējums)
13.	LZA Neorganiskās ķīmijas institūts	Krievijas I Nacionāla kristālķīmijas konference (24.—29.05.98., Krievija). I. Zviedre	20	20
14.	ZA Neorganiskās ķīmijas institūts	Krievijas I Nacionālā kristālķīmijas konference kristālķīmijas konference E. Siliņa	20	20
15.	ZA Neorganiskās ķīmijas institūts	Krievijas I Nacionālā kristālķīmijas konference (24.—29.05.98., Krievija). L. Pečs	20	20
16.	RTU Mehānikas institūts	European Conference on Composite Materials ECCM-8 (03.—06.06.98., Itālija). A. Krasņikovs	385	275 (daļējs finansējums)
17.	Latvijas Kardioloģijas institūts	Amerikas Hipertenzijas biedrības 13. kongress (13.—16.05.98., ASV). A. Vītols	575 USD	340
18.	Latvijas Pēcdiploma apmācības, specializācijas un kvalifikācijas celšanas institūts	6. Starptautiskā bronhoalveolārās lavāžas konference (24.—27.06.98., Grieķija). M. Pilmane	380 USD	230
19.	Latvijas Pēcdiploma apmācības, specializācijas un kvalifikācijas celšanas institūts	6. Starptautiskā bronhoalveolārās lavāžas konference (24.—27.06.98., Grieķija). V. Šiliņš	380 USD	230
20.	RTU ASTF Modelēšanas un imitācijas katedra	Starptautiskā modelēšanas konference "12th European Simulation Multiconference" (16.—19.06.98., Lielbritānija). J. Merkurjers	450 ECU	180
21.	RTU ASTF Modelēšanas un imitācijas katedra	Starptautiskais simpozījs "8th IFAC (IFORS) IMACS (IFIP) Symposium on Large Scale Systems: Theory and Applications" (15.—17.07.98., Grieķija). J. Merkurjers	250 USD	150
22.	RTU ASTF Modelēšanas un imitācijas katedra	Starptautiska konference "Modelling and Simulation within a Maritime Environment" (06.—08.09.98., Rīga). G. Merkurjeva	6000 BEF	atteikt
23.	RTU ASTF Modelēšanas un imitācijas katedra	Baltijas konference "Organisational structures, management, simulation of business sectors and systems" (10.—12.09.98., Lietuva). G. Merkurjeva	150 USD	90
24.	Elektronikas un datorzinātņu institūts	7th World Conference on Continuing Engineering Education (10.—14.05.98., Itālija). V. Zagurskis	285	200 (daļējs finansējums)
25.	Latvijas Medicīnas akadēmija	Eiropas Neiroloģu biedrības fedrācijas 3. kongress (19.—25.09.98., Spānija). R. Ražuks	800 DM	265
26.	Fizikālās enerģētikas institūts	Starptautiskās Enerģētikas Ekonomistu Asociācijas 21. ikgadējā starptautiskā konference (10.—16.05.98., Kanāda). N. Zeltiņš	750	200 (daļējs finansējums)
27.	Fizikālās enerģētikas institūts	Starptautiskās Enerģētikas Ekonomistu Asociācijas 21. ikgadējā konference (10.—16.05.98., Kanāda). V. Zēbergs	750	200 (daļējs finansējums)
28.	Valsts Stendes selekcijas stacija	Starptautiska konference "Cereals for human health and preventive nutrition" (07.—11.07.98., Čehija). S. Kaļiņina	275 USD	165
29.	Latvijas vēstures institūts	Eiropas dendroloģu seminārs "Eirodendro '98" (17.—21.06.98., Lietuva). M. Zunde	150	100
30.	LMA (Rīgas Stradiņa) universitāte	Eiropas Cilvēka ģenētikas biedrības 30. konference (10.—13.05.98., Holande). A. Krūmiņa	500 USD	300
31.	LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts	Starptautiska konference "Biomass for Energy and Industry" (08.—11.06.98., Vācija). U. Viesturs	750 DEM	250
32.	Filozofijas un socioloģijas institūts	Eiropas konference "Eiropas sabiedrības vai Eiropas sabiedrība. Nevienlīdzība un sociālā izstumtība Eiropā: ģimenes un sociālo kontaktu loma" (03.—07.04.98., Itālija). I. Trapenciere	260	260
33.	LLU Pārtikas tehnoloģijas fakultāte	Starptautiskā mājtnības un ģimenes zinātniskā konference "New Approaches to the Study of Everyday Life" (31.05.—03.06.98., Somija). A. Eglīte	1200 FIM	atteikt (ieteikts izmantot Ziemeļvalstu ZP atbalstu)
34.	LLU Pārtikas tehnoloģijas fakultāte	13. Starptautiskais ķīmijas un procesu inženieru kongress (23.—28.08.98., Čehija). R. Galoburda	420 USD	250
35.	LLU Pārtikas tehnoloģijas fakultāte	13. Starptautiskais ķīmijas un procesu inženieru kongress (23.—28.08.98., Čehija). L. Dukajska	420 USD	250

Turpinājums 4. lpp.

Latvijas Zinātnes padomes Zinātnes starptautiskās koordinācijas komisijas 1998. gada 19. marta lēmums Nr. 2

1. Visiem, kuri sākot ar 1998. gada 2. janvāri ir saņēmuši LZP Zinātnes starptautiskās koordinācijas komisijas finansējumu, jāiesniedz īsa atskaite (ne vairāk kā 1. lpp.) par tā izmantojumu. Atskaite iesniedzama LZP sekretariātā (LZA augstceltnē, Akadēmijas laukumā 1, 334.a kab.) vai LZP Zinātnes starptautiskās koordinācijas centrā (RTU ēkā, Kaļķu ielā 1, 214. vai 332. kab.).

2. Atskaitē par dalības maksu starptautiskā biedrībā jāpievieno tāda dokumenta kopija, kurš apstiprina samaksu. Atskaite jāiesniedz mēneša laikā pēc finansējuma saņemšanas.

3. Atskaitē par dalības maksu starptautiskā konferencē (kongresā, simpozijā u. c.) jāpievieno tāda dokumenta kopija, kurš apstiprina samaksu, kā arī kopija no transportlīdzekļa (lidmašīnas, vilciena, kuģa, autobusa) biļetes, kas apliecinātu, ka finansējuma saņēmējs ir konferencē piedalījies. Atskaite jāiesniedz mēneša laikā pēc konferences.

4. Atskaitē par starptautiskas konferences organizēšanu Latvijā jāpievieno kopijas no rēķiniem vai aktiem, kas apliecina finansējuma izlietojumu. Atskaite jāiesniedz mēneša laikā pēc konferences.

5. Atskaitē par saņemto papildus finansējumu, lai veiktu starptautiskas sadarbības projektu, jāpievieno kopijas no rēķiniem vai aktiem, kas apliecina šī finansējuma izlietojumu. Atskaite jāiesniedz ne vēlāk kā tekošā gada 1. decembrī.

6. Persona, kas nebūs savlaicīgi iesniegusi atskaiti par saņemto finansējumu, turpmāk nesaņems finansiālu atbalstu no LZP Zinātnes starptautiskās koordinācijas komisijas.

7. Ja vairāk kā 3 personas no vienas zinātniskās iestādes (augstskolas) nebūs savlaicīgi iesniegušas atskaiti par saņemto finansējumu, tad neviena šīs iestādes pārstāvja iesniegums saņemt finansiālu atbalstu no LZP Zinātnes starptautiskās koordinācijas komisijas netiks izskatīts līdz nepieciešamo atskaišu saņemšanai.

Akad. I. Knēts,
LZP Zinātnes starptautiskās
koordinācijas komisijas vadītājs

Latvijas Zinātnes padomē

Š. g. 24. martā notika Latvijas Zinātnes padomes sēde, kurā apstiprināja doktorantūras grantu piešķirumu 34 doktorantiem, atjaunoja LU Pedagoģijas zinātņu nozares HP padomes darba pilnvaras ar š. g. 24. martu ar nosacījumu, ka izstrādātās prasības tiek ņemtas vērā nekavējoties, kā arī nolēma lūgt LR IZM izdalīt papildus Ls 7128 emeritēto zinātnieku grantiem.

Tika pieņemts lēmums LZP Habilitācijas un promocijas komisijai izstrādāt nolikuma projektu par ārzemēs iegūtu zinātnisku grādu pielīdzināšanas kārtību.

LZA Starptautiskās daļas ziņas

Ražīgs darbs Maskavā

No 1998. gada 2. līdz 17. martam atrados komandējumā Maskavā M. Šemjakina un J. Ovčinnikova Bioorganiskās ķīmijas institūtā (BKI) uz līguma pamata par zinātnisko apmaiņu starp Latvijas un Krievijas Zinātņu akadēmijām. Dotā komandējuma mērķis bija turpināt 1997. gada novembrī un decembrī iesāktu darbu pie olbaltumvielu-superantigēnu struktūru fragmentu sintēzes ar cietās fāzes metodi. Šajā gadījumā tie bija stafilokoku enterotoksīna A fragmenti un *Streptococcus pyogenes* M olbaltumvielas. Komandējuma laikā sintezēju trīs penadekapeptīdus un veicu biotīna iezīmes pievienošanu šiem peptīdiem ar glicīna-glicīna-lizīna speiseri. Peptīdu ķīmijas laboratorijā tika veikta iegūto peptīdu analītiskā hromatogrāfija un maspektrometriskā analīze. Analīzes rezultāti uzrādīja apmierinošu peptīdu tīrību, kas pieļauj to tālāku izmantošanu, izņemot vienu ar biotīnu iezīmētu peptīdu, kuram nepieciešama papildus attīrīšana ar augsta spiediena šķīduma hromatogrāfijas metodi. Par nožēlu, ierobežotais komandējuma laiks neļāva veikt peptīdu attīrīšanu uz BKI bāzes. Tomēr kopumā komandējuma mērķis ir sasniegts. Iegūti vajadzīgie peptīdu paraugi tālākiem to imunoloģisko un biokīmisko īpašību pētījumiem. Īpaši gribas atzīmēt Peptīdu ķīmijas laboratorijas darbinieku pretimnākšanu, kuri nodrošināja sintezēm nepieciešamo aparātu bāzi, kā arī dārgos reaktīvus un šķīdinātājus.

Ričards Rudzišs,
Organiskās sintēzes
institūta doktorants

Turpinājums no 3. lpp.

N. p. k.	Organizācija	Projekta nosaukums, izpildītāji	Finansējums Ls pieprasītais/piešķirtais	
36.	Latvijas Eksperimentālās un klīniskās medicīnas institūts	XIII Starptautisks simpozījs "Zāles, kas ietekmē lipīdu metabolismu" (30.05.—03.06.98., Itālija). K. Heidemanis	850 000 Lit	280
37.	Latvijas Organiskās sintēzes institūts	25. Eiropas biokīmiju biedrību federācijas konference (05.—10.07.98., Dānija) G. Tirzītis	2400 DKK	atteikt (ieteikts izmantot Ziemeļvalstu ZP atbalstu)
38.	RTU Ķīmijas tehnoloģijas D. Šantare	18. Starptautiskais simpozījs sēra organisko savienojumu ķīmijā (13.—18.07.98., Itālija). D. Šantare	120	120
39.	LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts	Eiropas konference "Biomass for Energy and Industry" (08.—11.06.98., Vācija). M. Bekers	750 DEM	250
40.	LU Demogrāfijas centrs	Starptautiska konference "Man, family formation and reproduction" (13.—15.05.98., Argentīna). P. Zvidriņš		
4. Starptautiskā sadarbība				
1.	Fizikas institūts	Vācijas Izglītības, zinātnes un tehnoloģijas ministrijas un Latvijas zinātniski-tehniskās sadarbības programmas projekta LET 001-96 "Thermodynamische Transport in Ferrofluids (1996.—1998.)" Latvijas daļas izpilde. E. Blūms	840	atteikt
2.	RTU ASTF Datorvadības, automatikas un datortehnikas institūts	Grāmatas "Euro-Grants Directory" iegāde. M. Zieme	120	atteikt
3.	Latviešu valodas institūts	Starptautiskā sadarbība "Eiropas valodu atlanta" izveidošanā. A. Blinkena	600 USD	360 (iesniegt atskaiti LVP par Latvijas dialektoloģijas stāvokli)
4.	Latvijas Zinātņu akadēmija	Latvijas zinātnes pārstāvniecība sadarbībā ar NATO. A. Siliņš	1100	950
Akad. I. Knēts, LVP Zinātnes starptautiskās koordinācijas komisijas vadītājs				

DISERTĀCIJU AIZSTĀVĒŠANA

1998. g. 14. aprīlī plkst. 13.00 Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijas (Brīvības ielā 333, 73. auditorijā) Promocijas padomes sēdē savu promocijas darbu "Fiziskās audzināšanas teorētisko zināšanu saturu vidusskola" pedagoģijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai aizstāvēs

BAIBA SMILA.

Recenzenti: LU profesore, Dr. h. ped. A. Kopeloviča, LSPA profesors, Dr. ped. U. Švinks, TU docents, Dr. ped. J. Muižnieks.
Ar promocijas darbu var iepazīties LSPA bibliotēkā un Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā.

1998. g. 14. aprīlī plkst. 15.00 Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijas (Brīvības ielā 333, 73. auditorijā) Promocijas padomes sēdē savu promocijas darbu "Pedagoģiskais process basketbolā pie dažāda apmēroja: kvantitatīvais un kvalitatīvais raksturojums" pedagoģijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai aizstāvēs

ANDRIS SPUNDE.

Recenzenti: LU profesore, Dr. h. ped. A. Špona, LSPA docents, Dr. med. K. Strēlis, LSPA profesors, Dr. h. ped. L. Žukovs.
Ar promocijas darbu var iepazīties LSPA bibliotēkā un Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā.

1998. g. 17. aprīlī plkst. 12.00 LV Koksnes ķīmijas institūta Habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Dzērbenes ielā 27, 266. telpā

GAĻINA DOBELE

aizstāvēs habilitācijas darbu "Lignocelulozes atkritumproduktu pārstrādes termokatalītiskie procesi ar ķīmisku monomēru produktu un aktīvo ogļu iegūšanu" ķīmijas habilitētā doktora zinātniskā grāda iegūšanai.
Recenzenti: Dr. h. ķīm. N. Vederņikovs, Dr. h. ķīm. J. Švarce, Dr. h. ķīm. F. Avotiņš.

Ar habilitācijas darbu var iepazīties LV KĶI bibliotēkā Dzērbenes ielā 27, 322. telpā.

1998. g. 28. aprīlī plkst. 12.30 LV Koksnes ķīmijas institūta Habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Dzērbenes ielā 27, 266. telpā

TATJANA DIŽBITE

aizstāvēs habilitācijas darbu "Lignīna izturēšanās uz starpfažu robežvirsmas" ķīmijas habilitētā doktora zinātniskā grāda iegūšanai.
Recenzenti: Dr. h. ķīm. P. Eriņš, Dr. h. inž. A. Treimanis, Dr. h. ķīm. L. Leite.

Ar habilitācijas darbu var iepazīties LV KĶI bibliotēkā Dzērbenes ielā 27, 322. telpā.

1998. g. 28. aprīlī notiks LU Pedagoģijas habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēdē (Kronvalda b. 4, 252. aud.).

ALĢIRDS POVLIS AŽUBALIS.

Temats "Matemātiska lietuviešu skolā (19. gs. sāk.—1940. g.)".
Recenzenti: A. Andžāns, Dr. habil. math., LU profesors; Z. Baiorjuns, Dr. habil. paed., Viļņas Pedagoģiskās Universitātes profesors; A. Kopeloviča, Dr. habil. paed., LU profesore.

Pikst. 16.00 disertāciju pedagoģijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai aizstāvēs

ROMĀNS ALIJEVS

temats "Vecāko klašu skolēnu radošo spēju attīstība mācību procesā".
Recenzenti: Z. Čehlova, Dr. habil. paed., LU profesore; R. Garleja, Dr. habil. paed., LU profesore; O. Nikiforovs, Dr. psych.

Ar habilitācijas un promocijas darbiem var iepazīties LU bibliotēkā un Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā.

1998. g. 7. maijā Āzenes ielā 12, 210. auditorijā plkst. 16.00 RTU habilitācijas padomes H-08 (Elektronika un telekomunikācijas) sēdē

Dr. sc. ing. JĀZEPS LOČMELIS

aizstāvēs habilitācijas darbu kopumu par tematu "Telefontīklu uzbūves un ekspluatācijas optimizācijas uzdevumi" habilitēta inženierzinātņu doktora grāda iegūšanai.

Recenzenti: Dr. habil. sc. ing. G. Strautmanis; Dr. habil. sc. ing. P. Videnieks; Dr. habil. sc. ing. A. Kajackas (Lietuva).
Ar darbu kopumu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā.

1998. g. 7. maijā plkst. 13.00 Literatūras, folkloras un mākslas institūta Habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēdē Akadēmijas laukumā 1, 2. stāva zālē

DAČE BULA

(LFMI)

aizstāvēs promocijas darbu "Tautasdziesmu tradīcijas nozīme latviešu

nacionālās identitātes diskursā" filoloģijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: Dr. habil. philol. LZA akad. J. Kursīte-Pakule, Dr. philol. A. Priedīte, Dr. I. Kalniņa (LU).
Ar disertāciju var iepazīties Akadēmijas laukumā 1, 15. stāva 6. ist.

1998. g. 7. maijā plkst. 14.00 Latvijas Universitātes Mazajā aulā, Raiņa bulvārī 19 Tiesību zinātņu nozares habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēdē

UNA BLUMBERGA

aizstāvēs disertāciju "Atbildība par videi nodarīto kaitējumu (zaudējumu)" tiesību zinātņu doktora grāda iegūšanai.

Recenzenti: Dr. habil. iur. J. Strautmanis, Dr. habil. iur. O. Joksts, Dr. iur. A. Marsijonas.
Ar promocijas darbu var iepazīties LU bibliotēkā Kalpaka bulvārī 4.

1998. g. 7. maijā plkst. 16.00 Latvijas Universitātes Mazajā aulā, Raiņa bulvārī 19 Tiesību zinātņu nozares habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēdē

ALEKSANDRS KRASIŅNIKOVS

aizstāvēs disertāciju "Honkongas tiesiskais statuss un ekonomiskais modelis" tiesību zinātņu doktora grāda iegūšanai.

Recenzenti: Dr. habil. iur. J. Bojārs, Dr. iur. A. Fogels, Dr. iur. J. Grīgeļonis.
Ar promocijas darbu var iepazīties LU bibliotēkā Kalpaka bulvārī 4.

1998. g. 12. maijā notiks LU Pedagoģijas habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēdē (Kronvalda b. 4, 252. aud.).

Pikst. 13.00 habilitācijas darbu pedagoģijas habilitētā doktora zinātniskā grāda iegūšanai aizstāvēs

JOANA JUDITA DAILIDIENE.

Temats "Bērna runa — bērības fenomēns".
Recenzenti: D. Lieģeniece, Dr. habil. paed., LPA profesore; Dz. Meikšāne, Dr. habil. paed., LU profesore; Z. Baiorjuns, Dr. habil. paed., Viļņas Pedagoģiskās Universitātes profesors.

Pikst. 16.00 disertāciju pedagoģijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai aizstāvēs

MARGARITA FEDJUKOVA.

Temats "Angļu valodas mācību satura izveide sākumskolā nacionālā kultūrvīdē".

Recenzenti: I. Maslo, Dr. habil. paed., LU profesore; D. Grasmane, Dr. paed., LU docente; I. Keštere, Dr. paed., LU docente.

Ar promocijas un habilitācijas darbiem var iepazīties LU bibliotēkā un Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā.

1998. g. 14. maijā plkst. 14.00 LU Ķīmijas fakultātes 21. auditorijā K. Valdemāra ielā 48 notiks LU Ķīmijas zinātņu nozares habilitācijas un promocijas padomes sēdē, kurā habilitācijas darbu habilitētā doktora grāda iegūšanai aizstāvēs

Dr. chem. AUGUSTS RUPLIS

par tēmu "Dzelzs (III) kristālisko hidroksīdu (oksīdu) un Latvijas mālu sorbcijas īpašības".

Recenzenti: Dr. habil. sc. ing. A. Sadunas, Dr. habil. chem. U. Sedmalis, Dr. habil. phys. J. Tīlis.

Ar darbu var iepazīties LU bibliotēkā un Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā.

Latvijas Lauksaimniecības universitātes Inženierzinātņu nozares pārtikas zinātņu apakšnozares habilitācijas un promocijas padome 1998. gada 27. februārī sēdē piešķir inženierzinātņu doktora (Dr. inž.) zinātnisko grādu LLU Pārtikas tehnoloģijas katedras asistenti Elīnai STURMOVIČAI par disertāciju "Piena sākalu pielietojums kviešu un rudzu maizes uzlabošanā".

Balsošanas rezultāti: par — 12, pret — nav, nederīgu biļetenu — nav.

Latvijas Lauksaimniecības universitātes Inženierzinātņu nozares ūdenssaimniecības un meliorācijas apakšnozares habilitācijas un promocijas padome 1998. gada 11. marta sēdē piešķir inženierzinātņu doktora grādu Ritvaram SUDĀRAM par disertāciju "Šķīdumlietu izmantošana Latvijā un tās ietekme uz ūdens kvalitātes stāvokli".

Balsošanas rezultāti: par — 11, pret — nav, nederīgu biļetenu — nav.

Paziņojums

25. martā paredzētā **Loretas Urtānes** promocijas darba aizstāvēšana par tēmu "Cladocera kā Latvijas ezeru tipu un trofiskā stāvokļa indikatori" nenotika sakarā ar pretendentes iesniegumu ņemt to no aizstāvēšanas. Darba aizstāvēšana pārceļta uz vēlāku laiku.

Redkolēģijas vadītājs akadēmiķis Ēvalds Mugerēvičs.
Redkolēģija: akadēmiķis Mārtiņš Bekers, akadēmiķis Juris Ekmanis, LZA goda loceklis Jānis Graudonis, doc. Zigrīda Goša, Oskars Martinsons, doc. Jānis Štrauhmanis.
Redakcija: Rīgā, Akadēmijas laukumā 1. Tālr. 7212706.
Fakss 7821109

Jauniegūtās ārzemju grāmatas
Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā

01.02.98

1. Monroe, Burt L. (Jr.). A world checklist of birds. New Have; London, 1993.
2. Measurement of the transport properties of fluids/Intern. Union of Pure a. Applied Chemistry. Oxford, 1991.
3. Лесняк, Евгений Васильевич. Феномен НЛО. Киев, 1991.
4. Compendium of macromolecular nomenclature/Comp. by W. V. Metzomski. Oxford, etc., 1991.
5. A dictionary of accounting/ Ed. R. Hussey. Oxford; New York, 1995.
6. Graham, John. The Penguin dictionary of telecommunications. London, 1991.
7. Oxford advanced learner's encyclopedic dictionary. Oxford, 1994.
8. Ritchie, David. UFO: The definitive guide to unidentified flying objects a. related phenomena. [New York], 1994.
9. PDR family guide to nutrition and health: Fat, cholesterol, a. calorie counter. Montvale (N. J.), 1995.
10. Algra, Taede. Multimedia tele-education: PC-based real-time narrowband applications. Delft, 1993.
11. Whole library handbook 2: Current data, professional advice, a. curiosa about libr. a. libr. services./Comp. by G. M. Eberhart. Chicago; London, 1995.
12. Simpson, David. Romanticism, nationalisms, and the revolt against theory. Chicago (Ill.); London, 1993.
13. Melles, Bertus. production control in construction. Delft, 1993.
14. Lin, Hai Xiang. A methodology for the parallel direct solution of finite element systems. Delft, 1993.
15. Research in accounting regulation: A research annu./Ed. G. J. Previts. Vol. 7. Greenwich (Conn.); London, 1993.
16. Dänemark von heute/Red. H. Dehn-Nielsen; Text von Jens Stubkjaer. Copenhagen, 1993.
17. Webster, Nesta H. The French revolution. Newport Beach (Cal.), 1992.
18. Kreativität im Fremdsprachenunterricht?: Tagung anlässlich der 400. Wiederkehr des Geburtstages von Johann Amos Comenius. Leipzig, 1992.
19. Critical perspectives on native American fiction/Ed. R. F. Fleck. Washington, 1993.
20. Theorie und Praxis der Bekämpfung der Langzeitarbeitslosigkeit in der EG: Beitr. u. Materialien eines intern. Workshops. Weinheim, 1993.
21. Drucker, Peter F. Die postkapitalistische Gesellschaft, Düsseldorf etc., 1993.
22. International Topical Meeting on Photoacoustic and Photothermal Phenomena (7; 1991; Doorwerth). 7th International Topical Meeting on Photoacoustic and Photothermal Phenomena. [Doorwerth, 1991.
23. Akademie der Wissenschaften in Göttingen. Jahrbuch der Akademie der Wissenschaften in Göttingen für das Jahr 1994. Göttingen, 1995.
24. Akademie der Wissenschaften in Göttingen. Jahrbuch der Akademie der Wissenschaften in Göttingen für das Jahr 1993. Göttingen, 1994.
25. Photoacoustic and photothermal phenomena III; Proc. of the 7. Intern. Topical Meet., Doorwerth, The Netherlands. Berlin etc., 1992.
26. Health psychology in a changing Europe: 6. Europ. Health Psychology Soc. Conf., Leipzig, 1992. München, 1992.
27. Okenkriget/Red. T. H. Flaherty. Wiken, 1992.
28. Српска библиографија: књиге 1868—1944/Ред. М. Петровић. Кн. 11: Мило-Ники. Београд, 1994.
29. Havets vargar/ Red. T. H. Flaherty. Wiken, 1992.
30. Calvi, Fabrizio. Zycie codziennie mafii od roku 1950 do naszych dni. Warszawa, 1993.
31. Jasienica, Pawel. Rozwazania o wojnie domowej. Warszawa, 1993.
32. Ambrose, Stephen E. Eisenhower: Żołnierz i prezydent. Warszawa, 1993.
33. Kriegseisen, Wojciech. Sejmiki Rzeczypospolitej szlacheckiej w XVII i XVIII wieku. Warszawa, 1991.
34. Krajewski, Kazimierz. Uderzeniowe bataliony kadrowe, 1942—1944. Warszawa, 1993.
35. Librowicz, Zygmunt. Polacy w Syberji. Krakow, 1993.
36. Gattinara, Gian Carlo Castelli. I Tuareg: Attraverso la loro poesia orale. Roma, 1992.
37. Grant, Michael. Mity rzymskie. Warszawa, 1993.
38. Kant, Immanuel. Religia w obrebie samego rozumu. Krakow, 1993.
39. Bergson, Henri. Dwa zrodta moralnosci i religii. Krakow, 1993.
40. Gajda, Roman. Wybor idiomow angielskich. Warszawa, 1991.
41. Wawer, Zbigniew. Organizacja polskich wojsk ladowych w Wielkiej Brytanii, 1940—1945. Warszawa, 1992.
42. Kaczmarek, Zygmunt. Marszalkowie Senatu II Rzeczypospolitej. Warszawa, 1992.
43. Blixtkrig/Red. T. H. Flaherty. Wiken, 1992.
44. Falttaget pa Balkan/Red. T. H. Flaherty. Wiken, 1992.
45. Zakrzewska, Janina. Spor o konstytucje. Warszawa, 1993.
46. Ksiega chwały piechoty/Red. E. Quirini. Warszawa, 1993.
47. Bjorck, Henrik. Teknikens art och teknikernas grad. [Stockholm], 1992.
48. Locke, John. Dwa traktaty o rzadzie. Warszawa, 1992.
49. Piszczek, Piotr. Orzecznictwo Sadu Najwyzszego: Prawo pracy. Bialystok, 1992.
50. Lesinski, Bogdan. Historia ustroju panstwa w tekstach zrodlowych. Poznan, 1992.
51. Rezmer, Waldemar. Armia "Poznan", 1939. Warszawa, 1992.
52. Banasinski, Antoni. Ubezpieczenia gospodarcze. Warszawa, 1993.
53. "Mala Konstytucja" w procesie przemian ustrojowych w Polsce/ Maria Kruk. Warszawa, 1993.
54. Drogi cichociemnych. Warszawa, 1993.
55. SS/Red. T. H. Flaherty. Wiken, 1991.
56. Borkowski, Maciej. Midway 1942. Warszawa, 1992.
57. Pietrzyk, Zdzislaw. Wykształcenie synowie chlopscy w Malopolsce w okresie poznego odrodzenia. Krakow, 1993.

Redaktore Zaiga Kipere.
"Zinātnes Vēstnesis".
Laikraksts iznāk kopš 1989. gada.
Reģistrācijas apliecība nr. 75.
Izdevējs: Latvijas Zinātnieku savienība.
"Science Bulletin" Association of Latvian Scientists.

E pasts: lzs@ac.lza.lv
Indekss 77165.
Iespiests a/s "Preses nams" tipogrāfijā, Rīgā, Balasta dambī 3, LV-1081.
Metiens 1000 eks.